

Arbeiderpartiet

Innlandet Arbeiderparti

Arbeidsprogram 2023 - 2027

Innhold

Arbeiderpartiet bygger Innlandet	4
Vi skal styrke Innlandets synlighet og posisjon.....	5
Allianser og samarbeid	5
Bygge på kultur og tradisjoner	5
Besøksdestinasjonen og arrangørfylket.....	6
Sterke institusjoner med faglig kvalitet	6
By og land – vi står sterkere sammen	8
Arbeidsplasser i hele fylket.....	8
Distriktene er viktig for et tryggere samfunn	9
Desentraliserte tjenester.....	9
Bredbånd til alle	10
Et solidarisk og inkluderende samfunn	11
Inkludering i utdanning og arbeid	11
Sunn folkehelse og psykisk helse	11
Solidaritet og utjevning i praksis	12
Arbeid mot digitalt utenforskap.....	13
Urfolk og minoriteter.....	13
Utdanning i tråd med arbeidslivets behov	14

Innlandsmodellen i videregående opplæring	14
Livslang læring.....	15
En offensiv og aktiv arbeidslivspolitik.....	16
Det organiserte arbeidslivet	16
Innlandet fylkeskommune som arbeidsgiver.....	16
Et nødvendig taktskifte i klimapolitikken	18
Klimakloke samfunnsgrep	18
Grønne arbeidsplasser	19
Innlandet – Norges naturlige knutepunkt	20
Flere grønne reiser.....	20
Ruste opp fylkesvegene	20
Nasjonal transportplan	21

Arbeiderpartiet bygger Innlandet

Arbeiderpartiet er fundert på verdiene frihet, likhet og solidaritet, og vårt mål er at folk kan leve trygge og meningsfulle liv. Politikk er lagarbeid. Vi skal derfor bygge sterke fellesskap, som utjevner sosiale forskjeller og gir frihet for alle.

De siste årene har vært preget av en global pandemi og krig i Europa. En urolig og krevende tid fordrer både ansvarlighet og nytenking av folkevalgte ledere. Verden står overfor utfordringer knyttet til økende forskjeller, inkludering, klima og digitalisering. Mange av løsningene på disse utfordringene har vi i Innlandet.

Dette arbeidsprogrammet omhandler i hovedsak fylkeskommunens oppgaver: videregående opplæring, tannhelse, kultur, idrett og friluftsliv, kulturarv, veg og kollektivtrafikk, samt næring, planer og andre samfunnsutviklingsoppgaver. Vi legger FNs bærekraftsmål til grunn, og skal bidra til å oppfylle disse. Derfor skal vi arbeide for å utjevne forskjeller, utdanne nye generasjoner, skape grønne arbeidsplasser og bygge nødvendig infrastruktur. Det handler om å ta i bruk kompetansen og ressursene. Den røde tråden for å lykkes er arbeid.

Vi har sterke røtter og en stolt historie, som gjør oss trygge på vegen framover. Innlandet skal være et sted der alle kan være seg selv og realisere sitt potensial. Partier må ikke sette folk opp mot hverandre. Vi ønsker å bidra til at vi spiller på samme lag, på tvers av by og land. Det er nøkkelen til suksess for fylket vårt.

«Vi forsto tida vi levde i og ga svar folket trodde på», sa Trygve Bratteli. Det har inspirert oss i programarbeidet. I dette arbeidsprogrammet innleder vi hvert kapittel med en konkret, usminka situasjonsbeskrivelse, som vi gjennom offensiv og visjonær politikk må løse. Vi ønsker på denne måten å gi tydelige svar og politiske løsninger på disse aktuelle utfordringene.

Innlandet Arbeiderparti går til valg på sju prosjekter for neste periode:

1. Vi skal styrke Innlandets synlighet og posisjon
2. By og land - vi står sterkere sammen
3. Et solidarisk og inkluderende samfunn
4. Utdanning i tråd med arbeidslivets behov
5. En offensiv og aktiv arbeidslivspolitik
6. Et nødvendig taktskifte i klimapolitikken
7. Innlandet - Norges naturlige knutepunkt

Vi skal styrke Innlandets synlighet og posisjon

Samfunnsutfordring Innlandet Arbeiderparti vil ta tak i og bidra til å løse:

Innlandet er ikke synlig nok nasjonalt. Vi har fantastiske ressurser som ikke blir utnyttet godt nok til å skape verdier lokalt. Vi må jobbe systematisk for å øke kunnskapen om fylket vårt, særlig hos nasjonale beslutningstakere, for å få mer gjennomslag og skape vilje til å satse på våre eventyrlige muligheter.

Arbeiderpartiet har høye ambisjoner for Innlandet. Gjennom et tett og godt samarbeid på tvers av kommuner, fylket og staten, skal vi gjennomføre tiltak som setter Innlandet og våre fortrinn på den politiske dagsorden.

Allianser og samarbeid

Innlandet fylkeskommune skal være en aktiv samfunnsutvikler, som spiller på lag med alle relevante aktører. Lagarbeid er å jobbe sammen for å oppnå felles mål. Vi bygger en bedre framtid sammen fordi vi får til mer i lag med andre enn det vi gjør hver for oss. Vi skal skape gode allianser regionalt, nasjonalt og internasjonalt, og vi skal synliggjøre Innlandets kvaliteter og muligheter.

Som en stor grenseregion har vi gode muligheter for å etablere nye interreg-prosjekter. Med økt internasjonalt samarbeid kan det utløses finansiering og ny kunnskap som bidrar til å realisere våre eventyrlige muligheter i Innlandet.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Være pådrivere for at Innlandet fylkeskommune bidrar aktivt gjennom partnerskapsavtaler for å sikre en konstruktiv dialog med kommunene, som er fylkeskommunens viktigste samarbeidspartner
- Prioritere det regionale partnerskapet for å sikre felles stemme inn mot nasjonale myndigheter og beslutningstakere
- Utvide og utvikle samarbeidene om areal- og transportplanlegging (ATP) i alle deler av fylket, som er et verktøy for å samle kommunene, næringsliv, Statens vegvesen og fylkeskommunen rundt samme bord for felles retning og tiltak
- Inngå tettere samarbeid med nabofylker, -län og andre relevante alliansepartnere innenlands og utenlands, og styrke det internasjonale samarbeidet gjennom blant annet Interreg Norge-Sverige

Bygge på kultur og tradisjoner

Skal du bygge framtida er det viktig å kjenne historikken. Innlandet har et rikt mangfold av kulturminner med historisk verdi. Fylkeskommunen har et viktig ansvar for å ta vare på kulturarven. Det gjør vi best med aktiv forvaltning.

Fylket vårt byr på opplevelser i verdensklasse. Kultur gjør livene våre rikere og fylket mer attraktivt. Kultur skaper bolyst og kreativitet, og er en arbeidsplass for mange og et grunnlag for næringsutvikling. Vi vil gi et kulturløft ved å styrke det profesjonelle miljøet, støtte frivilligheten og gjøre kultur tilgjengelig for alle.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Tilrettelegge for lokal formidling av historie, musikk og kultur
- Sikre og bevare den immaterielle kulturarven, det vil si levende tradisjoner og tradisjonell kunnskap som blir overført mellom folk

- Ta vare på verdifulle kulturminner, og finne nye muligheter innen kulturarven for verdiskaping og formidling
- Støtte og utvikle det rike mangfoldet av museer i hele fylket
- Forsterke spill- og filmmiljøene i regionen, og øke aktiviteten gjennom Østnorsk filmsenter, Filminvest og Eastern Norway Film Commission
- Fremme lokale kunstnere og fortsette å gi tilskudd til kunstnerresidenser, for å styrke grunnlaget for at kunstnere kan bo og arbeide i Innlandet
- Bygge videre på Teater Innlandet som hele fylkets teater
- Videreutvikle Musikk i Innlandet for det profesjonelle musikklivet
- Jobbe for økt forutsigbarhet for våre kulturelle knutepunkt Festspillene i Elverum, Peer Gynt på Gålå og Norsk Litteraturfestival på Lillehammer

Besøksdestinasjonen og arrangørfylket

Innlandet er Norges matfat, og det bør i større grad møte våre besøkende. I landets største landbruksfylke produseres det kjøtt, fisk, grønnsaker, egg, melk, frukt og det som hører til på matfattet. Vi har lange og rike tradisjoner innen matproduksjon og matforedling som en del av vår identitet og stolthet.

Innlandet er en attraktiv møteplass for folk fra hele verden. Vi har arenaer, opplevelser, kompetanse og råvarer for næringsliv, store institusjoner og kultur- og idrettsmiljøer. Våre naturlige forutsetninger og arrangementserfaring gjør det enkelt å legge store arrangementer hit.

Reiselivet er en av verdens raskest voksende næringer. Derfor må vi bygge på opplevelser som mål for reisen, fordi Innlandet byr på storslått natur, god lokalmat, historiske kulturminner og et rikt kulturliv. Våre destinasjoner er attraktive for ferierende fra inn- og utland, og vi har attraksjoner som er blant Norges best besøkte. Innlandet er også landets største camping- og hyttefylke. Det gir verdifullt grunnlag for lokalt næringsliv.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Gjøre fylket enda mer attraktivt for besøkende og deltidsinnbyggere
- Stimulere til helårsdestinasjoner, fordi helårsarbeidsplasser er viktig for å tilby ansatte fulle stillinger, fast arbeid og gode arbeidsvilkår
- Utvikle samarbeidet med de regionale destinasjonsselskapene og legge til rette for bredere samarbeid i reiselivet
- Bidra til opplevelser og attraksjoner langs de nasjonale turistvegene
- Utvikle og markedsføre sykkel- og vandrerutene våre, som for eksempel Pilegrimsledene, Kongevegen og Finnskogleden
- Stille krav om servering av lokalmat i egne kantiner og til arrangement, konferanser og festivaler i fylket som mottar fylkeskommunal støtte
- Bidra til å bygge oppunder og utvikle sterke merkevarer knytta til alle typer arrangement, både deltakerbaserte og publikumsbaserte innen både idrett og kultur, som Birkebeinerarrangementene og Femundløpet
- Støtte arbeidet for olympiske og paralympiske vinterleker til Innlandet, basert på nøkternhet og innenfor miljømessige forsvarlige og bærekraftige rammer, i tillegg til å aktivt arbeide sammen med arenaer og arrangementsmiljøer for at flere store arrangementer legges hit

Sterke institusjoner med faglig kvalitet

Mange statlige institusjoner har tung tilstedeværelse i vår del av landet. Vi skal forsterke partnerskapet med næringslivet, kommunene og forsknings- og utviklingsmiljøer. Samtidig skal vi støtte oppbygging av sterke fagmiljøer i Innlandet. Kvalitet i forskning og høyere utdanning er avgjørende for hvor godt vi lykkes. Vi skal derfor støtte og

utvikle utdanningsinstitusjonene våre.

Vi skal ha et godt offentlig helsevesen som gir alle et likeverdig helsetilbud. Det må investeres betydelig i spesialisthelsetjenestene i Innlandet, for å sikre faglig kvalitet og moderne utstyr. Prehospitale tjenester er viktig for beredskapen, og de desentraliserte tilbudene må forsterkes og utvikles i takt med tida vi lever i.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Være pådriver for statlige selskapers tilstedeværelse i Innlandet, og utflytting av statlige arbeidsplasser til Innlandet
- Forsterke NTNU på Gjøvik, blant annet gjennom målretta felles innsats for at det opprettes medisinutdanning
- Støtter at Høgskolen i Innlandet blir universitet, og at porteføljen styrkes
- Arbeide for at det blir investert i moderne spesialisthelsetjenester av god kvalitet, og at flere tjenester kan desentraliseres til mindre sykehus, distriktpsikiatriske og lokalmedisinske sentre
- Etablere en ny luftambulansebase i Elverum

By og land – vi står sterkere sammen

Samfunnsutfordring Innlandet Arbeiderparti vil ta tak i og bidra til å løse:

Rundt om i Innlandet har mennesker, bedrifter og kommuner ulike syn og interesser basert på hvor en befinner seg. Vi har i dag en by-land-konfliktlinje mellom distriktene og mjøsområdet, som hemmer oss i å jobbe konstruktivt sammen. For å lykkes med å utvikle Innlandet, må vi forene kreftene og lykkes med både nasjonal og regional distriktpolitikk.

Arbeiderpartiet skal gi de ulike regionene i Innlandet redskaper til å dyrke sine fortrinn og gi rom for vekst. Vi skal se mulighetene som ligger i forskjellene mellom by og land. Levende byer og bygder får vi dersom vi evner å se hvordan hele fylket kan utvikles og spille hverandre gode. Med gode tjenester og trygg teknologi skal vi ivareta livskvaliteten til innbyggerne i hele Innlandet.

Arbeidsplasser i hele fylket

En jobb å gå til gir folk trygghet og frihet i hverdagen, og er en forutsetning for bosetting. Vi skal derfor føre en aktiv næringspolitikk i alle deler av Innlandet. Fylkeskommunen skal være koblingsboksen mellom de ulike aktørene. Vi vil støtte opp om gründere og bedrifter som ønsker å skape arbeidsplasser. For å løfte distriktene er det særlig viktig å satse på landbruket, industrien og reiselivet, med de ringvirkningene det også gir for andre næringer lokalt.

Landbruket gir livskraft til fjell- og flatbygdene. Innlandet har en mangfoldig bruksstruktur, og det ønsker vi å bevare og utvikle. Her produserer vi trygg og ren mat, med minimal bruk av sprøytemidler og antibiotika. Klimaendringer og knapphet på mat gjør landbruket enda viktigere i årene som kommer. Vi må derfor satse på bonden, gjennom bedre rammevilkår for næringa. For å sikre aktiv bruk av beiting i utmark krever det ei forsvarlig rovdyrforvaltning. Vi ønsker å utnytte jorda vår best mulig, legge grunnlag for tilstrekkelig og trygg mat, og skape gode lokalsamfunn.

Industrien konkurrerer i et globalt marked, og derfor vil trender som bærekraft og digitalisering bety stadig mer. Det at vi kan tilby overskudd av ren vannkraft, sammen med kompetanse på moderne industri, bør vi utnytte for å tiltrekke oss ny industri. Da må vi tilby gode tomter med moderne infrastruktur. Industrien bidrar til at vi klarer omstillingen med digitalisering og robotisering.

Digitalisering åpner for nye løsninger, men teknologien må skape flere jobber enn den tar. Innlandet har gode IKT-miljøer, blant annet landets fremste innen dataspillteknologi. Disse må kobles på flere deler av næringsliv og samfunnsliv. Utviklingen i helsesektoren tilsier at vi blir færre som skal levere tjenester til flere samtidig som kravene blir høyere. Da kan mye løses med å ta i bruk ny teknologi, som vil kunne frigjøre ressurser til helsesektoren.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Skape flere jobber ved å ta i bruk hele virkemiddelapparatet med blant annet regionale utviklingsmidler, næringsfond, Innovasjon Norge, Klosser, Skåppå, Vaager og næringshagene i fylket
- Øke selvforsyningsgraden med økt matproduksjonen på norske ressurser
- Støtte opp om det innovative landbruket, og styrke forskningsmiljøene
- Kreve sterkere lokal og regional myndighet innen rovdyrforvaltninga, med fokus på forebyggende tiltak og at vedtatte bestandsmål følges opp
- Bruke innkjøpsmakta til å investere i prosjekter med økt bruk av tre og til å prioritere størst mulig grad av lokale råvarer
- Stimulere til industrialisering, som kan bidra til at flere av råstoffene fra regionen kan videreføres her og ikke bare gå til eksport
- Også løfte fram Mjøsbyen som et område for offensiv næringspolitikk og et styrket kollektivtilbud

- Bidra til økt norsk legemiddelproduksjon, basert på miljøene i Elverum
- Støtte kompetansebedrifter som bidrar til innovasjon og nyskaping
- Være en offensiv støttespiller for industrien, og bidra til å videreutvikle de sterke industrimiljøene vi har i fylket vårt

Distriktene er viktig for et tryggere samfunn

Samfunnssikkerheten blir stadig mer kompleks å ivareta, med økende uro, mennesker på flukt og pandemi. Klimaendringene gir oss flere utfordringer knyttet til flom, ras og utnyttelse av matjord. God klimapolitikk er derfor god distriktpolitikk. Det må være pålitelige teknologiske løsninger som ivaretar samfunnssikkerheten og det trengs økt kompetanse på dette i framtida.

Vi er opptatt av at Norge må styrke totalberedskapen og forsvarsevnen, og her kan Innlandet bidra positivt. Cyber- og informasjonssikkerhet er viktig i et stadig mer digitalisert samfunn. Forsvaret er viktig for å sikre tryggheten i samfunnet, og representerer et betydelig antall arbeidsplasser i Innlandet.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Sikre bærekraftige og pålitelige løsninger når det gjelder infrastruktur, forebygging og å redusere konsekvensene av klimaendringene
- Videreutvikle Østerdal garnison som et kraftsenter for Hæren, og legge til rette for etablering av en Brigade Sør
- Satse på rekruttskolen og utvikle Heimevernstaben på Terningmoen leir
- Styrke Heimevernet og Heimevernets våpenskole på Dombås
- Være pådriver for å bevare og utvikle Sivilforsvarets anlegg på Starum
- Utvikle kompetansemiljøene innen cyber- og informasjonssikkerhet, herunder forsterke Cyberforsvaret på Jørstadmoen og miljøene på NTNU

Desentraliserte tjenester

Fylkeskommunen skal gi alle innbyggerne likeverdige tjenester av høy kvalitet. Vi skal bidra til utjevning av forskjeller mellom by og land, og er opptatt av at tjenestene tilbys desentralisert. Alle elever har rett til god utdanning uavhengig av hvor i Innlandet du bor. Derfor ønsker vi en desentralisert skolestruktur. Det samme gjelder tannhelse, det er viktig for at alle. Vi vil at alle barn og ungdom skal få et godt tannhelsetilbud i nærheten av der de bor.

Godt utbygd infrastruktur gir bedre muligheter for desentralisering. Vi vil derfor satse på å oppgradere fylkesveger i alle regioner i Innlandet. Bussen må gå ofte nok til at det oppleves som et reelt tilbud, først da vil den bli brukt. Der det ikke er grunnlag for tradisjonelle bussruter må fylkeskommunen utvikle nye tilbud.

Det store flertallet av fylkeskommunale arbeidsplasser er fordelt utover hele Innlandet, men det er et potensial for økt synlighet og tilstedeværelse fra det øvrige virkemiddelapparatet. Nye Innlandet fylkeskommune skal legge til rette for at fagfolk oftere og mer systematisk er fysisk ute i kommunene.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Bruke digitale løsninger og innovasjon for å få mer bærekraftige lokalsamfunn, med vekt på å gi distriktene et løft
- Bidra til å realisere ambisjonene i Hurdalsplattformen, og være en aktiv part for å inngå bygdevekstavtaler og regionvekstavtaler i Innlandet
- At fylkeskommunen skal være mer synlig ute i distriktene, og aktivt koble sammen ulike aktører for å ivareta at lokale interesser ivaretas og bidra til utvikling i alle deler av fylket
- Fortsette å ha et godt samarbeid med Innlandet sine to regionalparker Valdres Natur- og Kulturpark og Finnskogen Natur- og Kulturpark

- Legge til grunn en desentralisert skolestruktur, og utfordre tradisjonelle modeller med nye måter å tilby utdanning på i distriktene
- Utvikle nasjonal politikk for kollektivtransport i distriktene, og bidra til innovative, nye mobilitetsløsninger som fungerer i et spredtbodd fylke
- Fortsatt jobbe for en desentralisert tannklinikkstruktur, med et kompetansesenter i Elverum og tilbud om kjeveortoped flere steder

Bredbånd til alle

Bredbånd er helt grunnleggende for oss og er en forutsetning for å dekke både kommuners, næringslivets og den enkelte innbyggers behov. Men i Innlandet har mange for dårlig dekning. Dette er et statlig ansvar, men det bygges ikke raskt nok. Det fører til at vi nå ser et digitalt klasseskille der mange husstander og bedrifter har store utfordringer. Derfor må fylkeskommunen sammen med kommuner og de kommersielle aktørene bidra til å fylle dette behovet.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Oppfylle målsettingen om at alle fastboende skal ha tilgang til bredbånd, og jobbe aktivt for å påvirke staten til å gjennomføre en reform for å sikre utbygging i hele landet
- Være pådriver for å oppfylle Arbeiderpartiets lovnad om å sette av 500 millioner kroner til bygging av bredbånd i statsbudsjettet
- Bidra med regionale midler til utbygging av bredbånd og koordinere prosjekter for å bistå kommunene med søknader

Et solidarisk og inkluderende samfunn

Samfunnsutfordring Innlandet Arbeiderparti vil ta tak i og bidra til å løse:

Det er en lang veg å gå før vi er et inkluderende samfunn der alle er med. Altfor mange i arbeidshver alder står utenfor arbeid eller utdanning. Av ulike grunner er det fortsatt for mange som ikke gjennomfører videregående opplæring, og hele 70 prosent av elever med nedsatt funksjonsevne opplever å ikke være integrert i fellesskapet på skolen.

Arbeiderpartiet vil ha et varmt og inkluderende samfunn. Vårt mål er at folk kan leve trygge og meningsfulle liv, uansett hvem du er og hva slags bakgrunn du har. I et inkluderende samfunn er universell utforming en selvfølge. Vi skal bygge sterke fellesskap som utjevner sosiale forskjeller og gir frihet for alle.

Inkludering i utdanning og arbeid

Innlandet skal være et inkluderende samfunn. Nøkkelen til inkludering er et velutviklet arbeidsliv med plass for alle. Dette gir sosial og økonomisk trygghet. Et mangfoldig og inkluderende arbeidsliv vil skape tilhørighet og trivsel, og utjevne forskjeller. Altfor mange står uten arbeid. Vi vil føre en politikk som bidrar til at særlig ungdom, innvandrere, uføre som står utenfor arbeidslivet, blir inkludert. Gode tiltak for disse gruppene kan gi en arbeidsressurs som vil kunne dekke framtidig behov for arbeidskraft, samtidig som hver enkelt blir en del av det fellesskapet en arbeidsplass fører med seg.

Barn og unge er Innlandets framtid. Vi må sikre gode oppvekstvilkår slik at de opplever omsorg og utvikling, det er beste forebyggingen mot utenforskap. Det er viktig å redusere ulikheter knyttet til grunnleggende sosiale forhold som utdanning og økonomi. Vi trenger et godt samarbeid mellom offentlige myndigheter, næringsliv og frivilligheten. Slik kan flere oppleve økt tilhørighet og deltakelse i samfunnslivet. Vi må ivareta det flerkulturelle perspektivet, slik at minoritetsgrupper ikke faller utenfor. Vi må forsterke arbeidet med å inkludere mennesker med nedsatt funksjonsevne i skole, gjennom blant annet tilstrekkelig pedagogisk kompetanse.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Gjennomføre tiltak og jobbe for brede samarbeid som gjør det mulig for en større del av arbeidskraftreserven å ta del i arbeidslivet
- Gi alle tilgang på utdannings- og aktivitetstilbud, og samarbeide tett med NAV om tiltak som bidrar til inkludering og deltakelse, særlig unge
- Følge opp elever som trenger det gjennom tilrettelagt undervisning, så de kan gjennomføre et utdanningsløp og senere delta i arbeidslivet
- Sikre bedre overganger i opplæringsløpet, og særlig øke kunnskapen om elever med minoritetsbakgrunn og nedsatt funksjonsevne
- Ha en forsterket språksatsing, i både norskopplæring og fremmedspråk
- Arbeide for målrettede kvalifiseringsløp tilpasset behovene til bransjer og næringer som trenger arbeidskraft

Sunn folkehelse og psykisk helse

Samfunnet skal bidra til å utjevne helseforskjeller. Sosial ulikhet innen helse oppstår der det er andre sosiale forskjeller. Det er et rettferdighetsproblem, et levekårsproblem, et folkehelseproblem og et samfunnsøkonomisk

problem.

Vårt folkehelsearbeid skal vektlegge livsglede, mestring, trygge rammer, og utjevning av sosiale forskjeller. Vi skal prioritere psykisk helse høyt. De som slet mest før pandemien, er trolig de som har fått forsterket lettere psykiske lidelser og psykisk sykdom. Vi må ta vare på hele mennesket, og bidra til at folk er i stand til å mestre egne liv.

Tannhelse er et viktig fylkeskommunalt ansvar. God tannhelse handler om mer enn bare tennene, den har stor betydning for den enkeltes fysiske og mentale helse. Tannhelsetjenesten har også en viktig rolle i å avdekke vold og seksuelle overgrep, og bidra til tidligere intervensjon.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Være tydelige på nulltoleranse for mobbing, netthets og seksuell trakassering, og videreføre mobbeombud og elev- og lærlingeombud
- Evaluere og følge opp vedtatt handlingsplan for psykisk helse
- Styrke skolehelsetjenesten slik at elever som trenger det får rask tilgang på helsetilbud, gjennom digital elevtjeneste for alle elever og lærlinger
- Styrke seksualundervisningen, med vekt på kjønns- og legningsmangfold
- Tilby en sunn, enkel og gratis skolefrokost ved alle videregående skoler
- Følge tettere opp skoleelever som bor på hybel eller internat
- Ha tilgjengelige og faglig gode tannklinikker
- Sikre alle lik tilgang på utmark for friluftsliv, fysisk aktivitet og rekreasjon, og jobbe for at det fortsatt skal være naturområder med stillhet

Solidaritet og utjevning i praksis

I en urolig verden preget av krig, konflikt og pandemi, skal Innlandet være en trygg havn for folk på flukt og et godt samfunn hvor alle føler seg velkommen og blir en viktig del av det store fellesskapet.

Kultur er kilden til å bli kjent med oss selv og hverandre, og er lim mellom mennesker. Vi ønsker å senke terskelen for aktivitet og deltakelse, særlig for de som opplever diskriminering og utenforskap. Vi ønsker et variert og rikt kulturliv med tilbud til alle grupper. Det er inkludering og fellesskap i praksis.

Frivilligheten er avgjørende for å kunne leve gode liv i kommunene. Dette gjelder kultur, idrett, folkehelsearbeid og mye annet. En stor og mangfoldig frivillig sektor stimulerer til deltakelse og livskvalitet. Frivilligheten må derfor styrkes gjennom frivilligsentralene og på andre områder.

Boligmarkedet bidrar til større økonomiske og geografiske forskjeller. Tilgang på egnet bolig er en økende utfordring i hele fylket. Derfor trengs det en ny sosial boligpolitikk, spesielt for å bedre mulighetene til å skaffe seg egen bolig.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Utvikle gode anlegg og arenaer, gjennomføre arrangementer og styrke satsinga på barn og unge i samarbeid med idretten og kulturlivet
- Spille på lag med frivilligheten, idretten og kulturlivet, og fortsette arbeidet med enklere søkeprosesser og mer treffsikre ordninger
- Arbeide for at mennesker med funksjonsnedsettelse får mulighet til aktiv fritid med meningsfulle kultur- og idrettsaktiviteter, gjennom universell utforming og gratis deltakelse for ledsager på flere arrangementer
- Videreføre kulturkortet UngINN for å tilgjengeliggjøre kulturopplevelser for barn og ungdom uavhengig av bakgrunn og økonomi
- Videreutvikle Ung Kultur Møtes, Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken som lavterskeltilbud for mange
- Øke leselyst og -ferdigheter ved å utvikle fylkesbiblioteket og bokbussen

- Støtte arbeidet for skeives rettigheter, blant annet ved å støtte FRI og prider som arrangeres i Innlandet
- Videreutvikle samarbeidet med bistandsorganisasjonene FORUT på Gjøvik og Namibiaforeningen i Elverum
- Vi trenger bedre ordninger for å ta imot nye innbyggere i kommunene, og vise dem at de er verdsatt og blir innlemma i lokalsamfunnet
- Samarbeide med Husbanken og se på alternative boligpolitiske tiltak som kan få de unge inn på eie-markedet

Arbeid mot digitalt utenforskap

Mange henger ikke med på den digitale og teknologiske utviklingen, samtidig som stadig flere tjenester krever et minimum digital kompetanse. Særlig eldre kan oppleve at de ikke blir inkludert fordi det krever tilgang på eller kompetanse til å bruke digitale hjelpemidler.

Rask teknologiutvikling fører med seg nye trusler mot personvern og sikkerhet. Pacemakere kan hackes, kontoer på nett misbrukes og personopplysninger kan komme på avveie. Ungdom er spesielt utsatt for trusler, hets og mobbing på nett. Innlandet har landets fremste kompetansemiljøer for å møte dette.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Øke den digitale kompetansen i hele befolkningen, med en særlig innsats overfor den eldre befolkningen for å forebygge digitalt utenforskap
- Øke kompetansen gjennom opplæring, organisasjoner og ordninger som slettmeg.no og bidra til utvikling av bedre tiltak for å trygge alle på nett
- Engasjere miljøer innen e-sport og lignende for å introdusere folk i alle aldersgrupper for den digitale verden

Urfolk og minoriteter

Innlandet er og har vært et grenseområde og mangfoldsamfunn. Her har norrøn og samisk befolkning levd side om side fra jernalderen, og vi har en lang grense mot Sverige. Vi vil arbeide for et mer opplyst, tolerant og inkluderende samfunn, for å ivareta alle minoriteter.

Innlandet fylke er sørsamisk forvaltningsfylke. Å styrke samisk kulturliv er viktig for samhørighet og identitet i den samiske befolkningen. Vi mener det er en grunnleggende menneskerettighet å kunne bruke sitt eget språk. Språket er nøkkelen til å bevare og utvikle kultur. Innlandet har et særskilt ansvar for sørsamisk, som er et truet språk, og skal sammen med Sametinget ta et aktivt ansvar for styrking og utvikling av sørsamisk språk.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Vektlegge at fylkeskommunen har et spesielt ansvar for den samiske befolkning, samisk kultur, næring og språk, og skal derfor styrke dette med særlig vekt på sørsamisk
- Videreføre samarbeidsavtalen og styrke relasjonen mellom Sametinget og Innlandet fylkeskommune
- Jobbe systematisk for kunnskapsinnhenting og -formidling om samiske og nasjonale minoriteters forhold

Utdanning i tråd med arbeidslivets behov

Samfunnsutfordring Innlandet Arbeiderparti vil ta tak i og bidra til å løse:

Mange bedrifter i Innlandet melder om mangel på både arbeidskraft og riktig kompetanse. Det er stort behov for fagarbeidere, og vi utdanner ikke nok fagfolk til viktige næringer. Vi må derfor tenke nytt for å tilby viktige utdanningstilbud i et distriktsfylke med synkende elevtall. For mange fullfører ikke videregående opplæring og får derfor ikke en fot innenfor arbeidslivet.

Arbeiderpartiet mener gode skoler er helt avgjørende for å gi barn og unge et godt grunnlag for å lykkes i livet. Våre skoler skal utstyre elevene med kunnskap og erfaring til videre utdanning, arbeid og et godt voksenliv. Vi vil utdanne ungdom og voksne inn i arbeid, ikke ut i arbeidsledighet.

Innlandsmodellen i videregående opplæring

Innlandet skal tilby videregående opplæring med høy kvalitet i hele fylket og bidra til at elever fullfører og består. Alle elever er forskjellige og lærer ulikt, men har behov for den samme gode oppfølgingen. Gode relasjoner mellom elev og lærer i et sunt læringsmiljø er viktig for å skape indre motivasjon og læringsvilje. Arbeiderpartiet skal føre en politikk som legger til rette for dette.

Vi skal løfte yrkesfagene. Det er et stort behov for at flere elever velger yrkesfag på videregående skole og at det blir enklere å veksle mellom fagskole og høyere utdanning. Mangelen på læreplasser er en av de største hindringene til et fagbrev. Å sikre alle som ønsker en læreplass vil være en viktig investering for framtida, både for hver enkelt lærling, men også for samfunnet.

Vi legger en desentralisert skolestruktur til grunn. Basert på elevenes ønsker og næringslivets behov, i tett samarbeid mellom skole og arbeidsliv, skal vi skape gode og framtidsrettede skoler i hele fylket.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Arbeide målretta og langsiktig for at flere ungdommer fullfører og består
- Fortsette arbeidet med å innføre en læreplassgaranti
- Prioritere etter- og videreutdanning av lærere for å sikre god kvalitet
- Strekke seg for å opprettholde utdanningsprogram med få søkere ved distriktsskoler eller i fag som er etterspurt i arbeidslivet
- Samarbeide med naboregioner om gode løsninger i grenseområder
- Yrkesrette fellesfag på yrkesfag, og tilby mer praksis og mer veksling mellom skole og bedrift
- Satse på restaurant- og matfag og reiselivsutdanning, vektlegge språkkompetanse, og sammen med næringa jobbe for flere læreplasser
- Videreutvikle Læringsfabrikken og jobbe for at det etableres Nasjonalt senter for yrkesfag på Raufoss
- Videreutvikle samarbeidsavtalen med Vitensenteret Innlandet på Gjøvik, og støtte lignende regionale institusjoner som er viktige for hele fylket
- Styrke rådgivningstjenesten i samråd med arbeidslivet, både på ungdomsskolen og i videregående opplæring

Livslang læring

Samfunnet utvikler seg hele tiden. Behovet for arbeidskraft er forventet å øke raskere enn arbeidsstyrken. For å imøtekomme arbeidslivets behov for arbeidskraft, må vi gi folk mulighet til å omskolere og videreutdanne seg. Desentralisert utdanning sikrer livslang læring, og ny teknologi gjør dette mulig. Innlandet fylkeskommune skal bidra til at institusjoner, karrieresentre og lokale studiesentre tilbyr riktig og relevant utdanning.

Høyere utdanning bør være tilgjengelig for alle i hele Innlandet. Arbeiderpartiet vil derfor være en pådriver for at universitet og høyskoler spiller på lag med kommuner for å møte behovet for livslang læring. Innlandet har i tillegg en av landets største og beste fagskoler, med de mest fornøyde studentene. Vi vil at Fagskolen Innlandet skal fortsette også med nettbasert undervisning for å kunne gi tilbud til studenter i hele Innlandet.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Tenke helhetlig for hele opplæringsløpet, fra barnehage til høyere utdanning, for å sikre gode overganger og bedre omstillingsevne
- Videreutvikle de ni Karriere Innlandet-sentra for å tilby mer desentralisert karriereveiledning, voksenopplæring og etter- og videreutdanning
- At fylkeskommunen bidrar med ordninger som sikrer bedrifter mer midler til bedriftsintern opplæring (BIO-midler)
- Utvikle og støtte opp under etter- og videreutdanning generelt, men ha et særlig fokus på tilbud for landbruksnæringa
- Videreutvikle Fagskolen Innlandet og Høyskolen for yrkesfag på Gjøvik, for å gi et bredere videre utdanningstilbud flere steder

En offensiv og aktiv arbeidslivspolitik

Samfunnsutfordring Innlandet Arbeiderparti vil ta tak i og bidra til å løse:

Arbeidstakerne skal være trygge og rettighetene skal ivaretas, og dette er kontinuerlig arbeid. Det er fortsatt utfordringer i deler av arbeidslivet knyttet til sosial dumping og at regelverk tøyes. Virksomheter som driver i strid med lover og regler undergraver arbeidslivet.

Arbeiderpartiet skal være den viktigste pådriveren for å sikre et seriøst og anstendig arbeidsliv, med ordnede forhold og rettferdige kjøreregler. Vi skal samarbeide med partene i arbeidslivet, og ha tett dialog med fagbevegelsen.

Det organiserte arbeidslivet

Høy organisasjonsgrad og sterke fagorganisasjoner er kjernen i den norske arbeidslivsmodellen. Den har gitt norsk arbeidsliv høy produktivitet og et unikt konkurransefortrinn, og et samfunn med høy tillit, små forskjeller og stor omstillingsevne. Arbeiderpartiet vil derfor føre en politikk som stimulerer til økt organisasjonsgrad blant både arbeidstakerne og arbeidsgivere, og jobbe i nært samarbeid med partene for å sikre et seriøst og organisert arbeidsliv.

Trepartssamarbeidet må spille en enda tydeligere rolle i samfunnet. Der fylkeskommunen er oppdragsansvarlig og det er arbeidere som kommer fra land med svake fagforeninger skal de informeres om trepartssamarbeidet, slik at man kan treffe et informert valg om de vil organisere seg.

Fylkeskommunen er en stor innkjøper. Vi vil være en partner for de seriøse firmaene. Gjennom vår makt som innkjøper vil vi stille krav om lærlinger, faste ansettelse, fagkompetanse, og norske lønns- og arbeidsvilkår.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Styrke trepartssamarbeidet, bidra til mer informasjon om dette, blant annet i den videregående skolen og i lederutdanninger
- Arbeide for at nasjonale seriøsitetskrav skal gjelde for alle offentlige anskaffelser, i tråd med Norgesmodellen
- I anbud knyttet til anskaffelser av bygg og anlegg benytte kontraktsvilkår som forebygger sosial dumping og motarbeider arbeidslivskriminalitet
- Sikre at lønns- og arbeidsvilkår styrkes ved anbudsprosesser, oppsplitting av selskaper og andre endringer i selskapsstruktur
- Gjennom aktivt eierskap, i selskaper der fylkeskommunen er eier, bidra til at ansattes rettigheter veier særlig tungt

Innlandet fylkeskommune som arbeidsgiver

Vi legger vekt på et inkluderende arbeidsliv, der våre medarbeidere skal føle trygghet på arbeid. Organisasjonen skal ha en åpen ytringskultur. Ingen skal ulovlig eller urimelig forskjellsbehandles på grunn av kjønn, religion, politisk oppfatning, etnisitet, hudfarge, nasjonal opprinnelse, funksjonsevne og seksuell orientering. En slik kultur er viktig for arbeidsmiljøet og den enkeltes trivsel.

Hele og faste stillinger skal være hovedregelen i arbeidslivet. Sammen med arbeidslivets organisasjoner vil vi jobbe aktivt for å bygge heltidskultur, ved å stimulere til lokalt partssamarbeid om heltidskultur, spre kunnskap om lokale

løsninger og gjennomføre lokale tiltak for å redusere deltidsarbeid.

Arbeidslivet er, og skal fortsatt være, preget av kunnskapsarbeidsplasser. Innlandet fylkeskommune skal være en lærende organisasjon ved å bygge på de ansattes kompetanse, utvikle og etterutdanne egne medarbeidere. Ansattes faglighet og integritet er viktig for at fylkeskommunen skal kunne utføre sine oppdrag som samfunnsutvikler og sørge for gode tjenester til innbyggerne.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Følge opp tillitsreformen i Innlandet fylkeskommune, gjennom å gi ansatte ansvar og myndighet ved delegering
- Arbeide for et inkluderende arbeidsliv, herunder være tydelige på nulltoleranse for trakassering og mobbing
- Ansette flere mennesker med funksjonsnedsettelse eller hull i CV-en
- Satse på lærlinger og trainee-ordninger i egen organisasjon
- Sikre pensjonen i kommunal pensjonskasse, ikke konkurranseutsette
- At fylkeskommunen skal drifte kollektivtjenesten i egen regi, for blant annet å ivareta bussjåførenes arbeidsvilkår på en god måte

Et nødvendig taktskifte i klimapolitikken

Samfunnsutfordring Innlandet Arbeiderparti vil ta tak i og bidra til å løse:

Klima- og naturkrise er vår tids største utfordring, og rammer hele kloden. Endringene skjer nå, og gir blant annet utslag i hyppigere ekstremvær med flom, ras, tørke og bresmelting. Innlandet er også utsatt for dette. Vi må derfor kutte klimautslippene og ta vare på naturen, samtidig som vi utvikler bærekraftige løsninger og skaper nye grønne arbeidsplasser.

Arbeiderpartiet mener at Innlandet kan ta en nasjonal lederrolle innen klima, miljø og energi. Vi kan gå foran ved å ta i bruk naturressurser på en bærekraftig måte, kutte utslipp og utvikle nye næringer. Det vil vi konkretisere og realisere.

Klimakloke samfunnsgrep

Bærekraft handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Vi skal ta vårt ansvar og jobbe for at staten øker omstillingstakten.

Innlandet skal bli et fornybarsamfunn. Miljø- og klimahensyn skal veie tungt i alle samfunnsspørsmål, men det skal tilpasses at vi lever i både by og bygd. Transport er en av sektorene som fører til størst utslipp, derfor ønsker vi å stimulere til grønnere reiser. Vi ønsker også økt satsing på bærekraftig velferd.

Innlandet har blant annet Norges største innsjø og lengste elv, og til sammen har vi viktige verdier og vannressurser vi skal ivareta. Tilstanden i Mjøsa er forverret de senere år, og vi er derfor opptatt av sikre Mjøsa som ren innsjø og drikkevannskilde. Vi vil være en pådriver for ansvarlig vannforvaltning.

Når storsamfunnet nytter areal og naturressurser fra kommunene, slik som gjennom utbygging av vann- og vindkraft, er det et viktig prinsipp at utbyttet kommer lokalsamfunnet som bærer kostnadene til gode. Distriktskommunene vil ikke akseptere naturinngrep de selv kun i liten grad drar nytte av.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Arbeide for at Innlandet blir klimanøytralt innen 2030 og for fossilfri fylkeskommunal virksomhet innen 2025
- Videreutvikle arealregnskap, klimabudsjett og klimaregnskap
- Tilrettelegge for trygg og grønn mobilitet som vil gi retning for en klimavennlig utvikling av persontrafikken i Innlandet
- Legge til rette for flere ladepunkter for el-biler og godstransport
- Innføre plastfrie og grønne fylkeskommunale kantiner
- Bruke innkjøpsmakta til fylkeskommune til å stille krav om økt bruk av nullutslipps maskiner på byggeplass
- Bidra til at offentlige bygg bygges som lavenergi, passivhus eller plusshus, blant annet legge til rette for solcelletak på fylkeskommunale bygg
- Delta aktivt og øke den forebyggende innsatsen mot flom- og rasskader, så langt det er mulig gjennom bruk av naturbaserte løsninger
- Bidra til at vegbygging og vedlikehold blir grønnere, samt stille krav til nullutslippsbyggeplasser og gjenbruk av masse og materialer

- Bidra til at kollektivtrafikken går fra fossil drift til grønn mobilitet
- Delta i Oppdrag Mjøsa for å kartlegge og ta vare på Norges største innsjø, og bidra til at vannforvaltning sikres for alle Innlandets regioner
- Være en pådriver for nasjonale tilskuddsordninger til flomvern

Grønne arbeidsplasser

Innlandet er Norges grønne hjerte. Vi har naturgitte forutsetninger for å ta en ledende nasjonal posisjon i det grønne skiftet og utviklingen av bioøkonomien. Våre naturressurser er viktige i nasjonal og internasjonal sammenheng. Disse naturressursene skal vi forvalte på en måte som gjør Innlandet til et ledende kraftsentrum for bærekraftig bioøkonomi. Ifølge SINTEF kan Innlandet alene skape 25.000 nye grønne arbeidsplasser og årlig bidra med 20 milliarder kroner i økt verdiskaping gjennom utvikling og foredling av fornybare naturressurser.

Innlandet er et naturlig tyngdepunkt og vertsregion for store deler av den grønne industrien i Norge, og har derfor et særlig ansvar for å legge til rette for utvikling av grønne næringer. Gjennom satsing på næringshager, inkubatorer, klynger, forskningsmiljøer, næringsrettede virkemidler og effektiv infrastruktur for grønne industriområder skal vi prioritert dette høyt. Innlandet har sterke bioteknologimiljøer, næringsmiddelindustri, småskalavirksomhet og klynger som NCE Heidner Biocluster og Norwegian Wood Cluster.

Vi har også en ambisjon om at sirkulærøkonomien skal styrke Innlandets konkurransekraft, skape økonomisk vekst og nye arbeidsplasser. Her er det grunnleggende synet at det egentlig ikke finnes avfall, men at avfall er en ressurs og råvare. Innlandet er Norges største og viktigste landbruksfylke, og det er en del av løsningen. Blant annet økt bruk av skogens ressurser er både god industripolitikk, god distriktpolitikk og god klimapolitikk.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Investere i grønn omstilling og å skape flere grønne arbeidsplasser, blant annet gjennom å videreføre næringsfondet Grønn framtid i Innlandet
- Videreutvikle næringer som bidrar til omlegging til lavutslippssamfunnet som for eksempel bioøkonomi, sirkulær økonomi og bærekraftig reiseliv
- Følge opp og gjennomføre bioøkonomistrategien, og øke videreforedling av skog lokalt og ta en internasjonal posisjon innen skog- og trenæringen
- Stille bærekraftkrav til bedrifter og gründere som mottar offentlig støtte
- Beholde et aktivt og grønt fylkeskommunalt eierskap i Eidsiva Energi AS
- Utvikle og øke effekten av allerede eksisterende kraftproduksjon
- Sikre og utvikle kraftkrevende industri, gjennom en bærekraftig energipolitikk og øke produksjonen av fornybar energi, samt øke kapasiteten på linjene for å føre kraften fram til industrien, der ny grønn industri prioriteres
- Lage en batteristrategi som kan bidra til batteriproduksjon i Innlandet
- Støtte forskning og innovasjon som øker takten på grønn omstilling, og tiltak som reduserer utslipp og forurensing fra eksisterende næring
- Stille miljøkrav i offentlige anskaffelser for å stimulere til et grønt skifte
- Videreutvikle og forsterke vårt samarbeid med Sverige for etablering av grønne industriprosjekter og verdikjeder
- At bygging og drift av infrastruktur skal ta større hensyn til verneområder

Innlandet – Norges naturlige knutepunkt

Samfunnsutfordring Innlandet Arbeiderparti vil ta tak i og bidra til å løse:

Innlandet er Norges mest spredtbodde fylke, og preget av lang avstand mellom postkassene. En forutsetning for å kunne bo og drive næring her er at vi er påkoblet omverdenen med godt utbygd infrastruktur. Befolkningen og næringslivet i Innlandet må knyttes bedre sammen, særlig øst-vest-forbindelsene er fortsatt for dårlige.

Arbeiderpartiet vil sørge for at hele Innlandet skal være et attraktivt fylke med framtidsrettede og bærekraftige transportløsninger både for folk og næringsliv. Innlandet er landets knutepunkt og vi ønsker å knytte Norge bedre sammen. Raskeste veg til utlandet går gjennom Innlandet fra nord og nordvest. Grønne godsbaner er avhengig av flere tilsvinger, kryssningsspor og effektive terminaler. Sammen med staten skal vi derfor bygge ut trygg og effektiv infrastruktur.

Flere grønne reiser

Kollektivtransporten i Innlandet må videreutvikles og optimaliseres. Det er viktig for et langstrakt fylke å tilby fleksibel og tilpasset kollektivtjeneste. I dag utgjør den største andelen av tjenesten skoleskyss. Mange i Innlandet dag- og ukependler mellom kommuner og mellom fylker, og pendlertilbudet må bli bedre. Vi skal også utvikle bedre skyssstilbud til turister og deltidsinnbyggere. Mange grupper er helt avhengig av skyss for å bevege seg rundt; ungdom, eldre, innvandrere og mennesker med nedsatt funksjonsevne. Derfor er holdeplasser, billettpris og antall avganger viktig.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Tilby landets rimeligste kollektivkort for barn og ungdom under 20 år
- Arbeide for utslippsfri kollektivtrafikk på framtidens drivstoff
- Forsterke kommunikasjonen øst-vest innad i det nye fylket
- Sette i drift utslippsfri passasjerferje på Mjøsa mellom Gjøvik og Hamar
- At kollektivmuligheter mellom regioner i Innlandet, og inn mot vekstområder som Gardermoen, utvikles og styrkes
- Arbeide for bedre korrespondanse mellom buss, tog og ferje
- Tilby bestillingsrute/-taxi i distriktene som en del av kollektivtilbudet
- Samarbeide med naboer for å gi sømløse tilbud på tvers av fylkesgrenser, og vektlegge tiltak for pendlere som for eksempel «hjem-jobb-hjem»

Ruste opp fylkesvegene

Fylkesvegnettet er viktig for innbyggere, tilreisende og næringsliv. Av det totale vegnettet i Norge utgjør fylkesvegene om lag 80 prosent, og i Innlandet har vi 6800 kilometer. Vegene må sikres nødvendig oppgradering og vedlikehold. Vi har fått et betydelig standardsprang mellom det statlige vegnettet og fylkesvegene. Staten bruker mer enn dobbelt så mye midler til under halvparten av veglengden i forhold til fylkeskommunene, og de har et vegnett med betydelig bedre standard i utgangspunktet.

Innlandet trenger et inntektssystem som tar hensyn til geografiske forskjeller og som ikke straffer oss økonomisk i den grad det gjør i dag med få innbyggere som bor spredtbygd. Særlig i distriktene vil det fortsatt være helt avgjørende å

sikre gode fylkesveger. Framtida vil fortsatt innebære transport på veg, og det er derfor et felles samfunnsansvar å utvikle ny teknologi for å sikre at kjøretøyene og asfaltleggingen er klimavennlig.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Prioritere trafiksikkerhetsarbeidet og gang- og sykkelveger, særlig i tilknytning til barnehager og skoler, for eksempel Hjertesone
- Legge bedre til rette for sykkel som en del av transportnettet
- Stille strengere klimakrav til asfaltlegging og -vedlikehold
- Begrense bruken av salt på fylkesveger, og bidra til å utvikle alternativer
- Rullere handlingsprogram for fylkesveger i nye Innlandet, og løfte fram viktige fylkesveger for næringslivet og vektlegge «godt nok»-prinsippet for å få mest mulig utbygging for pengene

Nasjonal transportplan

Nasjonale transportårer har avgjørende betydning for god næringsutvikling. Derfor må våre riksveger og jernbanestrekninger prioriteres. Planene for de nasjonale vegene Rv2, Rv3, Rv4, Rv15, Rv25, E6, E16 og E136 må bygges. Staten må følge opp jernbanesatsingen Godspakke Innlandet i NTP 2018-2029. Tiltak som tilsvinger, krysningsspor og effektive terminaler må igangsettes snarest. Vi ønsker at flere skal få mulighet til å ta toget, og derfor må det investeres mer på strekningene Dovrebanen, Gjøvikbanen, Raumabanen, Rørosbanen, Solørbanen, Kongsvingerbanen og Grensebanen.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Arbeide opp mot nasjonale myndigheter for å øke den statlige innsatsen for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesvegene
- Prioritere trafiksikrings- og rassikringstiltak, og et statlig bruprogram for å sikre et krafttak for nødvendig opprusting av bruene
- At Mjøsbyen, i denne perioden, får belønningsmidler slik at hele fylket knyttes sammen med gode kollektive løsninger på både veg og vann
- Arbeide for full utbygging av InterCity fram til Lillehammer
- Sørge for at det utvikles flerbruksterminaler på Sørli, Kongsvinger, i Vest-Oppland og ved Hauer seter
- Arbeide for å elektrifisere hele strekningen Hamar-Elverum-Kongsvinger og Støren-Elverum-Kongsvinger (Røros- og Solørbanen), og timesavganger med tog på Rørosbanen mellom Hamar og Tynset
- Arbeide for helhetlig utbygging av banekorridoren Oslo-Stockholm gjennom Kongsvinger
- Arbeide for strekningsvise tiltak på Gjøvikbanen for kortere reisetid og hyppigere avganger
- Jobbe for å få utredet differensierte drivstoffavgifter der folk i regioner uten reelle alternativer til bil, skjermes for økte drivstoffpriser ved at avgiftene reduseres
- Sikre en bred prosess og forankring i forkant av at fylkestinget vedtar høringsinnspill til kommende Nasjonal transportplan

